

Міграція до Польщі

Доброго дня, ласкаво просимо на сьогоднішню зустріч, яку я маю честь проводити. Вона буде присвячена особливостям міграції до Польщі та становищу мігрантів у Польщі. Мене звати Олександра Осько, я тренерка, коуч, координаторка проєктів, і все, що я роблю професійно, так чи інакше пов'язане з питаннями міжкультурності, культурного розмаїття та підтримки людей, які приїжджають до Польщі.

Уже більш ніж десять років я підтримую тих людей, які приїжджають сюди з різних причин. Допмагаю їм адаптуватися, зрозуміти нашу культуру, інтегруватися. Ці люди приїжджають сюди за дуже різних життєвих обставин. Це й біженці, і мігранти, й експати, яких відряджають транснаціональні корпорації. І часто виявляється, що, попри те, що ці обставини дуже різні, ці люди мають дуже схожі потреби, переживання і труднощі. І щоби проілюструвати вам, як змінюється ситуація в Польщі, хочу сказати, що в одній із міжнародних компаній люди, які приїжджають до польської філії з усього світу й потрапляють в офіси, де більшість складають українці, часто кажуть, що їм потрібно більше інформації про українську культуру праці, ніж про польську, тому що робоче середовище значною мірою також є українським.

І те, про що я хотіла б сьогодні поговорити, – це, перш за все, показати кілька статистичних даних, які ілюструють масштаби міграції до Польщі, а також те, звідки люди приїжджають, які є тенденції. Я також хотіла б представити кілька основних понять, пов'язаних із присутністю людей із різних країн у Польщі. Хочу трохи розповісти про цих людей, про те, із чим вони приїжджають сюди і як вони тут живуть. Також хотілося б поговорити про інтеграцію, про те, що вона охоплює й що потрібно для того, щоб вона відбулася. Готуючись до цієї зустрічі, мені допомогли запитання від людей, які зазвичай не займаються питаннями міграції. Я запитала їх, що вони хотіли б знати про людей, які приїжджають до Польщі, і ці питання будуть моїми орієнтирами під час нашої зустрічі.

Тому давайте почнемо із самого початку. Про що ми взагалі говоримо, коли говоримо про міграцію до Польщі? Ми всі спостерігаємо, що ситуація в Польщі дуже сильно змінюється, що все більше й більше людей із різних країн з'являється в школах, дитячих садочках, на робочих місцях, у кафе, магазинах. Різноманітність цих людей, ймовірно, більша у великих містах. Вони приїжджають із дуже різних куточків світу, але фактично по всій країні ми бачимо, що осіб із міграційним досвідом стає все більше й більше. І що цікаво, уже станом на 2018 рік міграційний баланс Польщі є позитивним, тобто більше осіб приїжджає до Польщі, ніж виїжджає. Багато років ми виїжджали в різні країни, ця хвиля еміграції була дуже великою, а зараз ця ситуація змінюється і вже перед ескалацією війни в Україні у 2020 році цей баланс був позитивним.

Скільки іноземців загалом проживає в Польщі?

Тут я буду посилатися на дані Управління в справах іноземців.

На кінець 2023 року це було майже 2 мільйони осіб, тобто майже 2 мільйони осіб мали чинний документ, який дозволяв їм перебувати в Польщі. Іноді можна також знайти джерела, які говорять про 3,5 мільйона осіб, і, звичайно, більшість із цих людей – це ті, хто приїхав з України. Знову ж таки, тут Управління в справах іноземців стверджує, що це майже 1,5 мільйона осіб, 80 % іноземців у Польщі. За різними оцінками, українсько-польський кордон перетнули близько 16 мільйонів осіб.

Звичайно, не всі ці люди залишилися тут. Більшість виїхала в інші країни, вони розсіялися по всій Європі, по всьому світу, але це величезна кількість.

Дані, які дозволяють нам визначити, скільки людей перебуває в Польщі, – це, наприклад, дані Управління соціального страхування (ZUS), і вони говорять нам, що на кінець 2023 року в ZUS було зареєстровано 1 127 000 осіб, мігрантів. І тут спостерігається велике зростання на 6 % порівняно з попереднім роком. Тобто це люди, які або працюють, або самозайняті. Мігранти також внесли до польського бюджету за останні півтора року аж 10 мільярдів злотих. Це теж величезні суми, вони генерують близько 5 % надходжень до Фонду соціального страхування в Управлінні соціального страхування. За даними ZUS, Фонд соціального страхування перебуває в доброму фінансовому стані, значною мірою завдяки внескам, які сплачують іноземці, а у 2008 році в ZUS було зареєстровано лише 16 000 іноземців, тож дивіться, як зросли цифри.

Що стосується дітей у польській системі освіти, то їх майже 300 000, і ми також знаємо з різних досліджень, що дуже велика кількість дітей – близько 150 000 – залишаються за межами польської системи освіти, навіть якщо вони перебувають у Польщі.

Ці дані показують, наскільки великими є масштаби міграції до Польщі, але також і те, скільки мігранти, іноземці приносять у нашу економіку.

І чому ці люди приїжджають сюди, а також чому вони насправді потрібні нам, у нашій країні? Рухи, пов'язані з міграцією, з переміщенням між країнами, завжди були й будуть. Причини, через які люди мігрують, іноді змінюються. Звичайно, це часто збройні конфлікти, але також і зміна клімату, і цілком ймовірно, що в найближчому майбутньому все більше й більше людей будуть мігрувати саме через зміну клімату, тому що в деяких місцях на Землі просто не буде можливості жити.

Ми також потребуємо мігрантів у Польщі, тому що нас стає все менше й менше. Населення Польщі скорочується. Дані Центрального статистичного управління показують, що у 2030 році нас буде на мільйон менше, а у 2050 році – на п'ять мільйонів менше. Щорічні цифри також показують, що кількість людей у Польщі вже зменшується на 140 000 на рік, тому населення старіє, і саме тому нам потрібні люди працездатного віку, які можуть працювати. Це важливий аргумент для того, щоб ці люди приїжджали сюди.

З огляду на те, що до нас їдуть і хочуть їхати люди, нам потрібна міграційна політика. Польща ще не має такої політики, вона ще в процесі розробки, і вона, напевно, також включатиме якусь стратегію щодо того, хто і в якій кількості повинен приїжджати до Польщі, а також як ці люди повинні бути інтегровані в польське суспільство, як вони повинні бути інтегровані з поляками. І ми також, з огляду на те, що людей із різних країн стає все більше, потребуватимемо таких навичок, пов'язаних з управлінням багатоманітністю, а також із тим, як жити й бути частиною такого багатокультурного суспільства.

Ситуація дворічної давнини з ескалацією війни в Україні показала, що як суспільство ми дуже добре здатні допомагати, мобілізуватися і підтримувати тих, хто цього потребує. Однак, оскільки ця ситуація також триває вже тривалий час, змінюються як потреби мігрантів, так і наша роль як людей із приймаючого суспільства також дещо змінюється. Ми не можемо бути просто людьми, які допомагають, які підтримують. І люди, які до нас приїхали, не хочуть просто отримувати допомогу, бути просто людьми, які повинні дякувати за допомогу. Ми тепер просто сусіди, люди, які живуть в одній країні, і це створює нові виклики для всіх.

Крім України, звідки до нас приїжджають іноземці? Тут, знову ж таки, я пошлюся на інформацію Управління в справах іноземців, і, крім вихідців з України, найбільше вихідців із Білорусі – близько 118 тисяч, з Грузії, Росії, Індії, а також із Німеччини, В'єтнаму, Туреччини, Молдови та Узбекистану.

Що стосується воєводств, де проживають вихідці з України, то найбільша кількість працюючих – у Мазовецькому воєводстві. Звичайно, великі міста найчастіше приваблюють людей із міграційним досвідом, але також у Великопольському, Нижньосілезькому, Сілезькому, Малопольському воєводствах вони представлені.

Також із погляду того, звідки приїжджають люди, то можна сказати – що з усього світу. Я зараз скажу вам, звідки приїжджає найбільше людей і які тенденції. До Польщі людей приваблюють економічні причини, тобто можливість знайти тут роботу, кращі умови життя. Те, що Польща – безпечна країна, що вона є членом Європейського Союзу, що люди тут мають більше можливостей для розвитку, ніж у своїх країнах. Але також зрозумілим є те, що це безпечне місце, де можна сховатися від війни. Що стосується того, чого потребують люди, які приїжджають до нас, то ці потреби також змінюються.

Якщо ми подивимося на вихідців з України, то на початку вони найчастіше на початковому етапі потребували притулку, безпечного місця, задоволення своїх базових потреб, чи то фізіологічних, чи то безпекових. Але також, як і всі решта, вони мають потребу в приналежності, у тому, щоби бути частиною меншої чи більшої спільноти, а також у відчутті впливу, розширенні своїх можливостей, у використанні своїх компетенцій.

І зараз ці потреби еволюціонують від базових до потреб розвитку, потреб працювати відповідно до своїх компетенцій, потреб бути частиною спільноти. Але те, чого вони також потребують, чого вони очікують, – це справедливого ставлення до себе. На жаль, часто трапляються різного роду зловживання, наприклад, на ринку праці, або нерівне ставлення з погляду оплати праці, тому до таких людей, безумовно, потрібно підходити індивідуально, оцінювати їхні компетенції, не дивитися на них через призму стереотипів чи думок, висловлених іншими людьми. І, безумовно, усі – ми, як приймаюче суспільство, і ці люди, як іммігранти, потребують знань і підтримки в тому, як жити разом у міжкультурному середовищі.

Більшість людей, які приїжджають до Польщі, працюють або хочуть працювати. Реалії життя такі, що якщо приїжджає сім'я, то найчастіше двоє повинні працювати, щоб утримувати сім'ю, мати можливість винаймати житло, покривати всі витрати. Вартість оренди житла дуже зростає. А багато людей, які приїжджають сюди, хочуть бути активними і працювати.

Як це виглядає на ринку праці? Скільки із цих людей зареєстровані в ZUS і звідки вони походять? Як я вже згадувала, згідно з даними ZUS, у Польщі зареєстровано 1 127 000 осіб із різних країн, тобто це люди, які працюють або є самозайнятими в Польщі. Часто малий бізнес дає можливість людям, яким важко бути активними на ринку праці, наприклад, через те, що вони повинні доглядати за дітьми або мають інші домашні обов'язки, а також іноді відрізняються зовнішнім виглядом, наприклад, носять хіджаби або мають колір шкіри, відмінний від білого. Ці люди часто намагаються займатися малим бізнесом, і якщо говорити про труднощі, з якими вони найчастіше стикаються на ринку праці, то це, звичайно, мовний бар'єр. Важко знайти роботу, якщо ти не знаєш польської мови. Люди, які не володіють польською мовою, але працюють, дуже часто є працівниками великих корпорацій, де робочою мовою є англійська, і польська мова їм ні до чого.

Складність полягає в тому, щоб знайти роботу, яка відповідає їхнім компетенціям. Звіт Польського економічного інституту показав, що коли йдеться про людей з України, то 46 % з них працюють нижче своєї кваліфікації. А також той самий звіт показав, що серед тих, хто знає польську мову, набагато більший відсоток працює. Це – понад 80 %. Серед тих, хто не знає польської мови – лише 50 %. Тож знання мови має вирішальне значення.

Інші труднощі на ринку праці – це дискримінація або погане ставлення, необхідність працювати за найнижчу можливу зарплату, але також працювати в поганих умовах, іноді без контракту. Ми бачимо багато зловживань на ринку праці.

Перед тими, хто працює і хоче працювати, також стоїть багато викликів. З іншого боку, присутність іноземців на ринку праці, безсумнівно, стимулює ринок і приносить чималі доходи. Приблизно 1 % ВВП генерується людьми з інших країн, які працюють у Польщі.

І все ж, якщо говорити про ці країни, то, як я вже згадувала, звичайно, найбільша кількість людей з України, а найбільша кількість людей, зареєстрованих у ZUS, – з Білорусі. Отже, найбільша кількість людей приїхала минулого року.

Далі йде Індія, а також, що цікаво, країна з Південної Америки, а саме Колумбія.

Загалом, ми зараз спостерігаємо дуже велику хвилю міграції з Південної Америки, з Колумбії, Венесуели, Перу. Часто це люди, яких привозять сюди агентства з працевлаштування, і вони часто стають жертвами різного роду зловживань із боку роботодавців або цих агентств. Часто це люди, які потребують юридичної підтримки або допомоги в легалізації свого перебування тут.

До переліку країн, де також спостерігається зростання кількості заробітчан, які працюють і сплачують внески, входять Непал, Філіппіни, Узбекистан, Туреччина, а також Бангладеш та Індонезія. А якщо говорити про країни з найшвидшим зростанням кількості мігрантів, які приїжджають до нас і працюють, то, крім білорусів це також люди з Колумбії, з Непалу, а також з Аргентини.

Як я вже згадувала, ці люди приїжджають до Польщі з різних причин.

Іноді вони є біженцями, але дуже мало людей мають статус біженця в Польщі, це близько 2 700 осіб. Найбільша кількість, близько 900 000 осіб, мають дозвіл на тимчасове проживання.

Зазвичай це люди, які тут працюють, навчаються або приїхали сюди, щоб возз'єднатися зі своїми сім'ями. Ці люди отримують велику підтримку від неурядових організацій, які спеціалізуються на підтримці мігрантів, але багато організацій також почали займатися цим питанням і почали підтримувати цих людей після ескалації війни в Україні. У той час у Польщі з'явилися міжнародні неурядові організації, які працюють по всьому світу й допомагають людям у різних гуманітарних кризах.

Однак ці організації поступово виходять із Польщі, тому ця підтримка інтеграції або адаптації повинна здійснюватися за участі уряду або органів місцевого самоврядування.

Що можуть отримати ці люди тут?

Зараз я розповім про те, як працюють такі інтеграційні центри, що створювалися переважно неурядовими організаціями. Але важливо усвідомлювати, що становище людей залежить від того, з якої країни вони приїхали до нас і який у них статус.

Наприклад, вихідці з України отримали доступ до ринку праці, можливість розпочати бізнес. Вони також отримали номер PESEL, можливість створити профіль довіреної особи й можливість отримувати 800+ допомоги на дитину.

Що, безумовно, потрібно цим мігрантам, так це полегшений доступ до ринку праці, тому що, крім людей з України, інші люди часто потребують спеціальних дозволів на роботу, виданих роботодавцями, і це часто є величезним бар'єром.

Багато людей не можуть знайти роботодавців, які були б готові оформити для них такий дозвіл, і в результаті їм часто доводиться погоджуватися на іншу роботу, яка не обов'язково відповідає їхньому досвіду, кваліфікації та потребам.

Питання, про які я згадувала на початку, стосувалися того, чи хочуть ці люди залишитися тут, чи вони перебувають у Польщі транзитом. Це, звичайно, також дуже індивідуальна справа. Хтось хоче залишитися тут і почувається тут добре, для когось Польща є транзитною країною.

Що стосується людей з України, то близько 10 % з них заявляють, що хотіли б залишитися тут назавжди; деякі з них заявляють, що хотіли б повернутися.

Від того, чи перебувають вони тут тимчасово, чи надовго, залежить і те, наскільки вони хочуть брати участь, наприклад, у вивченні польської мови чи в різних інтеграційних заходах.

Я зустрічала людей, які в Польщі чекали якогось подальшого рішення і можливості виїхати за кордон і не вчили мову, не долучалися до жодних інтеграційних заходів, не робили жодних спроб познайомитися з кимось або скористатися пропозиціями різних організацій. Потім виявилось, що після двох років перебування в Польщі в них з'явилася рефлексія, що вони насправді просто сиділи вдома і весь час грали на комп'ютері або дивилися телевизор, що вони відчули, що витратили цей час даремно.

Ось чому важливо, щоб, наприклад, організації або центри інтеграції іноземців намагалися залучати до своєї діяльності всіх осіб, а не тільки тих, хто заявляє, що хоче залишитися тут якось довше.

Що стосується того, чи є Польща країною транзиту, чи країною призначення, то дуже по-різному це часто виглядає насправді. Іноді Польща є першою країною в Європейському Союзі, через яку потрібно проїхати, щоб дістатися далі, наприклад, до Німеччини чи Швеції, але трапляється, що люди вирішують залишитися тут, працювати й жити.

Часто люди, які приїжджають до нас, мають дуже хорошу освіту, високі компетенції та кваліфікацію, яких не вистачає в Польщі. Приїжджає багато лікарів, багато медсестер. Приїжджають люди, які мають освіту в галузі інформаційних технологій або юридичну освіту. Часто їхні компетенції не дуже підходять до того, що можна отримати в Польщі.

Наприклад, у мене є досвід підтримки великої групи людей, евакуйованих з Афганістану. Це були переважно люди з юридичною освітою, судді, адвокати, і їхні компетенції не могли бути використані на польському ринку праці. Вони повинні були думати про якусь іншу кар'єру, і часто дипломи, які мають ці люди, вимагають нострифікації тут, у Польщі. Вони не визнаються безпосередньо нашими університетами, тому потребують нострифікації, що є тривалим процесом, а також складним і дорогим, хоча зараз центри зайнятості також намагаються допомогти й можуть покрити витрати на нострифікацію.

Як я вже згадувала, одним із головних бар'єрів, чи то з погляду інтеграції, чи то з погляду отримання роботи, є мовний бар'єр, і, звичайно, багато людей вивчають польську мову. Однак польська – дуже складна мова. Її вивченням, якщо йдеться про безкоштовні курси, найчастіше займаються неурядові організації. НУО часто залежать від різних грантів та фондів для здійснення своєї діяльності, і часто буває так, що курси організуються на певний період часу, а потім не продовжуються, а самі курси зазвичай не дуже інтенсивні й закінчуються на певному рівні. Безкоштовних курсів на просунутому рівні небагато.

Крім того, залежно від того, звідки ви приїхали, прогрес у вивченні польської мови буде швидшим або повільнішим.

Люди з України, Білорусі вчать мову швидше, тоді як люди з Азії, Індії, Афганістану вчаться набагато повільніше, тому що в них зовсім інший алфавіт, вони вчилися по-іншому вдома, тому це є величезним бар'єром.

Важливо також те, що до Польщі приїжджає багато людей з інвалідністю та людей похилого віку, яким важче вивчити мову, а також влаштуватися на роботу, тому для них і мова, і можливість влаштуватися на роботу та утримувати себе є величезною перепорою. У випадку людей з України, навіть якщо вони отримують свою українську пенсію в Польщі, вона становить близько кількох сотень злотих, і цієї суми не вистачає на дуже багато чого, а багато країн не мають жодних угод із Польщею щодо пенсійних систем, і ці люди не можуть ні на що розраховувати. Тож це також, безумовно, великий виклик.

Як я вже зазначала, більшість людей, або багато людей, які приїжджають до нас мають високу кваліфікацію. Якщо говорити про людей з України, то це переважна більшість – понад 70 %. Але більшість людей змушені працювати нижче своєї кваліфікації, і часто вони також намагаються перекваліфікуватися, проходять навчання в різних школах, курсах, хоча це теж нелегко, тому що ці курси дуже часто організовуються польською мовою. Наприклад, курси, пов'язані із сектором «краси», або, наприклад, керування навантажувачем. Організувати такий курс іншою мовою дуже дорого.

Коли йдеться про інтеграцію, дуже важливо пам'ятати, що інтеграція – це двосторонній процес. Тобто люди, які приїжджають до нас, хочуть інтегруватися з нами, але ми також повинні інтегруватися з ними. Ці люди не інтегруються самі по собі. Це двосторонній процес, як із боку приймаючого суспільства, так і з боку осіб, які до нас приїжджають. Інтеграційною діяльністю займаються, перш за все, неурядові організації, і ця інтеграція відбувається в дуже різних формах. Поляки, через те, що протягом багатьох років ми були дуже гомогенною країною, часто сповнені власних ідей або стереотипів щодо іноземців. І люди, які приїжджають до нас, також мають свої уявлення чи стереотипи про нас. Тому просвіта важлива і для того, щоб вміти розрізняти стереотипи і сприйняття, а також для того, щоб отримувати ґрунтовні знання про різні культури.

Існують різні центри, де відбувається інтеграція. Це школи, центри локальної активності, а також інтеграційні центри, створені неурядовими організаціями або місцевою владою в різних куточках Польщі.

Яку підтримку найчастіше пропонують такі заклади? Наприклад, психологічну підтримку, підтримку в професійній активізації, у підготовці до пошуку роботи, різні види розвиваючих заходів, групові заходи, індивідуальні заходи, що сприяють покращенню самопочуття людей. Крім того, підтримка дітей в інтеграції, різного роду мовні курси – польської, англійської мови. Іноді це догляд за дітьми, який надається у формі денних центрів для дітей, щоби батьки могли піти, наприклад, у справах, але також супроводження їх у різних справах до лікаря чи в адміністрацію. Також тут проводяться всілякі культурні та інтеграційні заходи.

Спільне приготування їжі або заняття рукоділлям, пізнання культури один одного через спільні справи – це чудово. Пікніки, майстер-класи, клуби для людей похилого віку, зустрічі для іноземців про те, як це – жити в Польщі.

Дуже важливо, щоб ці види діяльності та місця були відкриті для всіх іноземців, щоб вони не були спрямовані лише на одну групу, а були спрямовані на всіх, особливо в невеликих містах,

щоби поляки також могли скористатися пропозиціями цих центрів, тому що тоді зменшується ймовірність виникнення напруженості між різними групами.

Якщо узагальнити, з якими проблемами, з якими викликами найчастіше стикаються іноземці в Польщі, то, як я вже казала, це, безумовно, мова, це ситуація на ринку праці і, загалом, труднощі з працевлаштуванням і ставлення до людей на ринку праці. Часто це стереотипи або навіть дискримінаційні дії, навіть у громадських місцях, неприємні коментарі або агресивні дії. Що є складним, і про це багато хто говорить, так це складність налагодження стосунків із поляками. Поляки часто сприймаються як закриті люди, з якими важко встановити контакт і завести друзів.

Також існують різні формальності, пов'язані з отриманням візи, дозволу на проживання або роботу, довгий час очікування на різні рішення, документи та бюрократія.

Звичайно, є також відчуття тимчасовості, невідомості статусу, можливості залишитися в Польщі довше, таке відчуття тимчасовості демотивує людей і робить їх неохочими долучатися до різних видів діяльності.

Звичайно, ситуація із житлом також є великою проблемою, особливо у великих містах, де, по-перше, ціни на оренду житла дуже зросли, а по-друге, квартир мало і вони дуже дорогі.

Проблемою стає отримання психологічної підтримки чи можливість поєднувати роботу з доглядом за дитиною, адже таких гнучких форм зайнятості дуже мало.

Що люди, безумовно, цінують у Польщі, так це те, що тут безпечно, що їжа хороша, що люди, яких вони зустрічають, наприклад, у неурядових організаціях, милі, добрі й дуже підтримують.

Безумовно, варто пам'ятати, що люди, які до нас звертаються це не просто люди, які потребують підтримки, це люди, які роблять великий внесок. Нам дещо бракує систематичних зусиль, спрямованих на інформування громадськості про те, за яких обставин іноземці приїжджають до Польщі й що вони приносять із собою. Бракує таких позитивних прикладів і наративів про присутність біженців або мігрантів у Польщі, наприклад, про те, який внесок вони роблять у польську економіку або в доходи Закладу соціального страхування (ZUS). У публічному просторі бракує позитивних образів людей із міграційним досвідом як експертів, наприклад, які виступають у ЗМІ на різні теми. Це, безумовно, необхідно, щоб змінити їхній імідж.

Що ще я хотіла сказати, так це те, що ці люди, що до нас приїжджають, по-різному адаптуються. Вони можуть обирати кілька стратегій свідомо чи менш свідомо залежно від того, чи вони хочуть зберегти свою культуру й жити за її принципами, чи хочуть прийняти культуру країни, до якої вони приїхали, у даному випадку – польську. І тут можливі кілька стратегій. Перша – це відокремлення. Це ситуація, у якій людина вирішує зберегти свою культуру, жити відповідно до принципів чи норм, цінностей своєї культури і відкидає культуру країни перебування.

І такі ситуації трапляються. Наприклад, поляки, які живуть у польських кварталах, в американських містах чи в Канаді, також живуть таким чином, вони фактично не використовують англійську мову й не дуже контактують із приймаючим суспільством.

Інша стратегія – це маргіналізація, яка пов'язана з тим, що ми відкидаємо всі норми, як норми культури, з якої ми походимо, так і норми країни перебування, що є дуже небезпечним і може призвести до різних небезпечних ситуацій.

І в публічному дискурсі ми часто говоримо про асиміляцію як про кінцеву модель життя в міжкультурному суспільстві, а асиміляція означає зречення своєї культури і прийняття норм, цінностей, поведінки, звичаїв тієї культури, у якій ми живемо.

Отже, це теж не зовсім сприятлива стратегія, а найбільш сприятливою є інтеграція, яка означає не тільки збереження частини своєї культури, звичаїв, мови та цінностей, але і прийняття цінностей і норм країни, до якої ми приїжджаємо, наприклад, норм і цінностей польської культури. Така ситуація виникає на роботі, у школі, чи на вулиці, коли ми поведимося відповідно до принципів польської культури, а вдома, у власній громаді, культивуємо наші звичаї та зберігаємо нашу культуру. Інтеграція є найбільш сприятливим типом адаптації.

І, звичайно, те, як людина орієнтується на новому місці, як швидко вона вивчає мову і знайомиться з усіма нормами й цінностями, – це теж дуже індивідуальна справа.

Це також залежить від обставин, за яких особа сюди приїхала. Який попередній досвід вона мала, які інструменти має для подолання різних труднощів, наскільки вона відкрита, наскільки готова вчитися, знайомитися з новими людьми, а також бути залученою до процесу адаптації. Це дуже індивідуальний процес. Думаю, це все, що я хотіла сказати,

Я б хотіла, щоб ви пам'ятали, що мігранти до Польщі приїжджають із дуже різних куточків світу.

Це не тільки люди з України, але й люди з Білорусі, Колумбії, Непалу та Бангладеш, і що ці люди приїжджають сюди за дуже різних обставин. Вони приносять із собою свої компетенції, а також свої культури, свій багаж, багато хороших речей. Це не завжди люди, які потребують лише нашої підтримки, фінансової допомоги чи будь-якої іншої допомоги, але вони також приносять багато позитивного, наприклад, у нашу економіку й наше суспільство.

Я також хотіла б, щоби пам'ятали, що інтеграція – це двосторонній процес.

І ми, як приймаюче суспільство, повинні докладати зусиль і створювати різні місця для інтеграції, а також хотіти інтегруватися і очікувати цього від іншої сторони. Це завжди двосторонній процес. Варто залучати людей із мігрантським досвідом до кампаній, дискусій і включати їх у суспільне життя, щоб створити більш позитивний імідж іноземців.

Щиро дякую за інтерв'ю. Якщо в когось виникнуть запитання, ви можете зв'язатися зі мною через Асоціацію. Щиро дякую.